

NIET IEDEREEN IS TOE AAN DE 'PARTICIPATIESAMENLEVING' **Handreiking voor een gesegmenteerde doe-democratie-strategie**

Door: Peter Kanne, Job van den Berg en Hein Albeda

18 september 2013

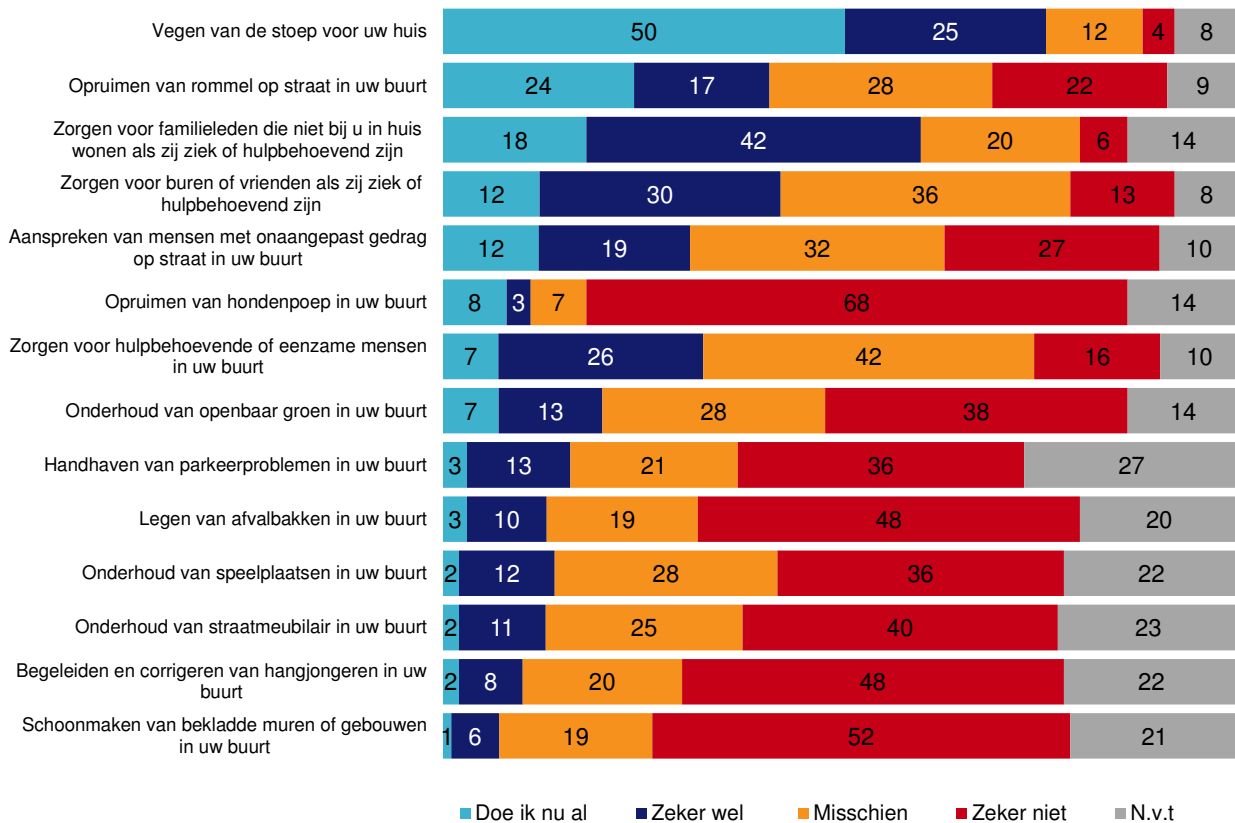
Als je op een bepaalde leeftijd komt, schiet het wel eens door je hoofd: 'Wat als mijn moeder zich niet meer zelf kan redden? Hoe gaan we dat dan doen?' Tot voor kort zocht je thuishulp of een goed tehuis. Maar zo eenvoudig is het niet meer. De tijd dat de overheid het oplost is voorbij. In de nabije toekomst moeten we eerst kijken wat we zelf kunnen doen, voordat de overheid hulp biedt. Ook als het gaat om het onderhoud van de buurt, het groen, het openhouden van de muziekvereniging of de bibliotheek. Op zich een goede ontwikkeling, want veel mensen kunnen veel meer dan ze nu doen. Dit blijkt uit recent onderzoek van TNS NIPO. Maar het kent ook een keerzijde.

Het regeerakkoord van VVD en PvdA belooft een 'betrouwbare overheid die optimaal beschermt en minimaal belemmert'. De overheid – zo is de overtuiging – maakt te weinig gebruik van de creativiteit en het leervermogen in de samenleving. De overheid rekent op de 'burgerkracht' in de samenleving. Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken kwam in juli dit jaar met de nota 'doe-democratie', waarin hij zegt te willen vertrouwen op de Nederlandse burgers en een stapje terug te willen doen. Gemeenten – de meest nabije overheid – proberen burgers meer te laten participeren. Buren beginnen een gezamenlijke volkstuin, houden het buurthuis of de bibliotheek open en er wordt een beroep gedaan op iedereen om meer te zorgen voor hulpbehoevende burens. De gemeenten stellen geld beschikbaar en proberen de initiatieven te stimuleren.

Ziedaar de 'doe-democratie'. Of de 'participatiesamenleving', zoals het sinds de Troonrede heet. Mensen zijn volgens de koning (of eigenlijk: dit kabinet) mondig, sterk, zelfbewust en zelfstandig. De klassieke verzorgingsstaat verandert volgens de regering van VVD en PvdA in een 'participatiesamenleving'. Maar is de 'participatiesamenleving' voor iedereen de ideale samenleving? Is het realistisch overal te rekenen op die burgerkracht? Uitgaan van eigen initiatief is een goede zaak, maar als we niet opletten kan het de ongelijkheid tussen mensen en buurten versterken en wie in de 'verkeerde buurt' woont kan wel eens de dupe worden.

Eerst het goede nieuws! Een ruime meerderheid van de Nederlandse burgers is bereid om *iets* te doen. TNS NIPO legde een reeks buurtactiviteiten en situaties voor aan een steekproef van Nederlanders. We vroegen ze in welke mate deze situaties zich voordoen en of men bereid is er iets aan te doen. Drie kwart is bereid de eigen stoep te vegen, de helft van de Nederlanders doet dat zelfs al. Op bezoek gaan bij hulpbehoevende of eenzame burens of zorgen voor familieleden die geen professionele zorg krijgen, wil een substantieel deel van de Nederlanders ook best doen. En het deel dat het *wil* doen is ruim groter dan het deel dat het nu al doet, dus hier zit nog groeipotentie voor de 'zelfredzaamheid'.

1 | In welke mate bent u bereid deze activiteit te doen?

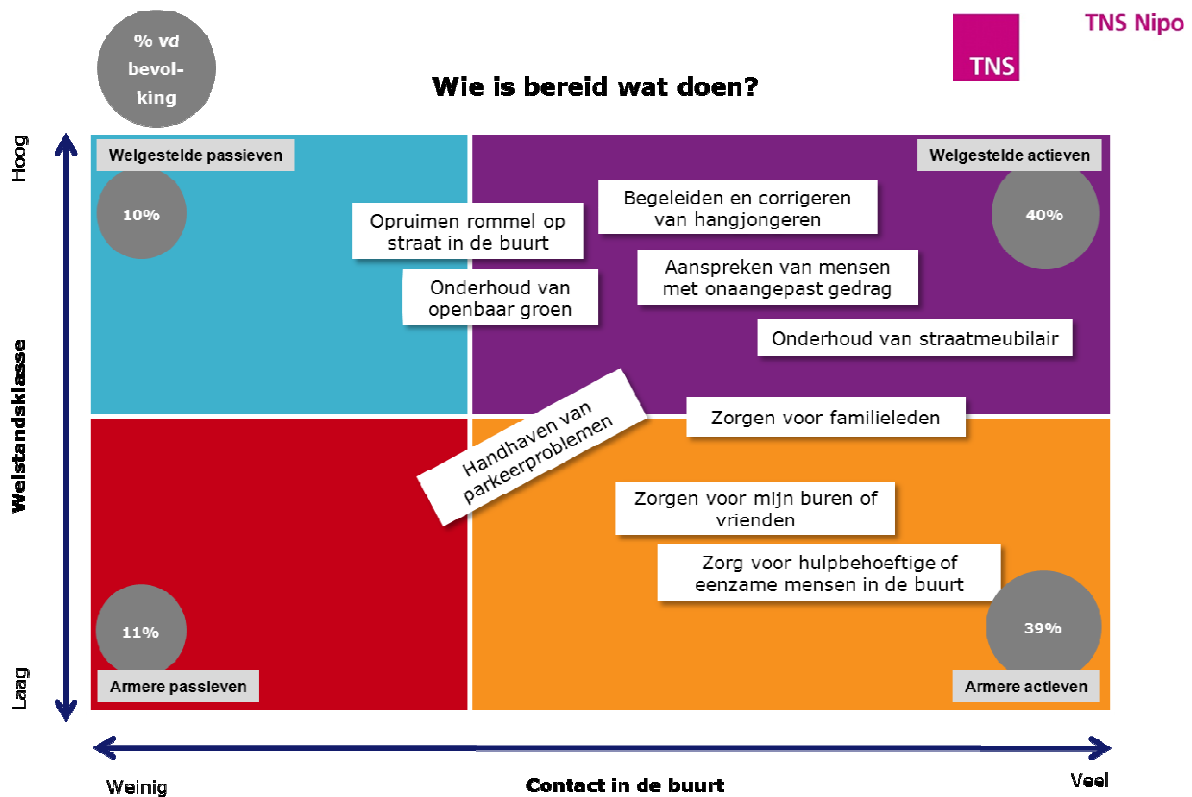
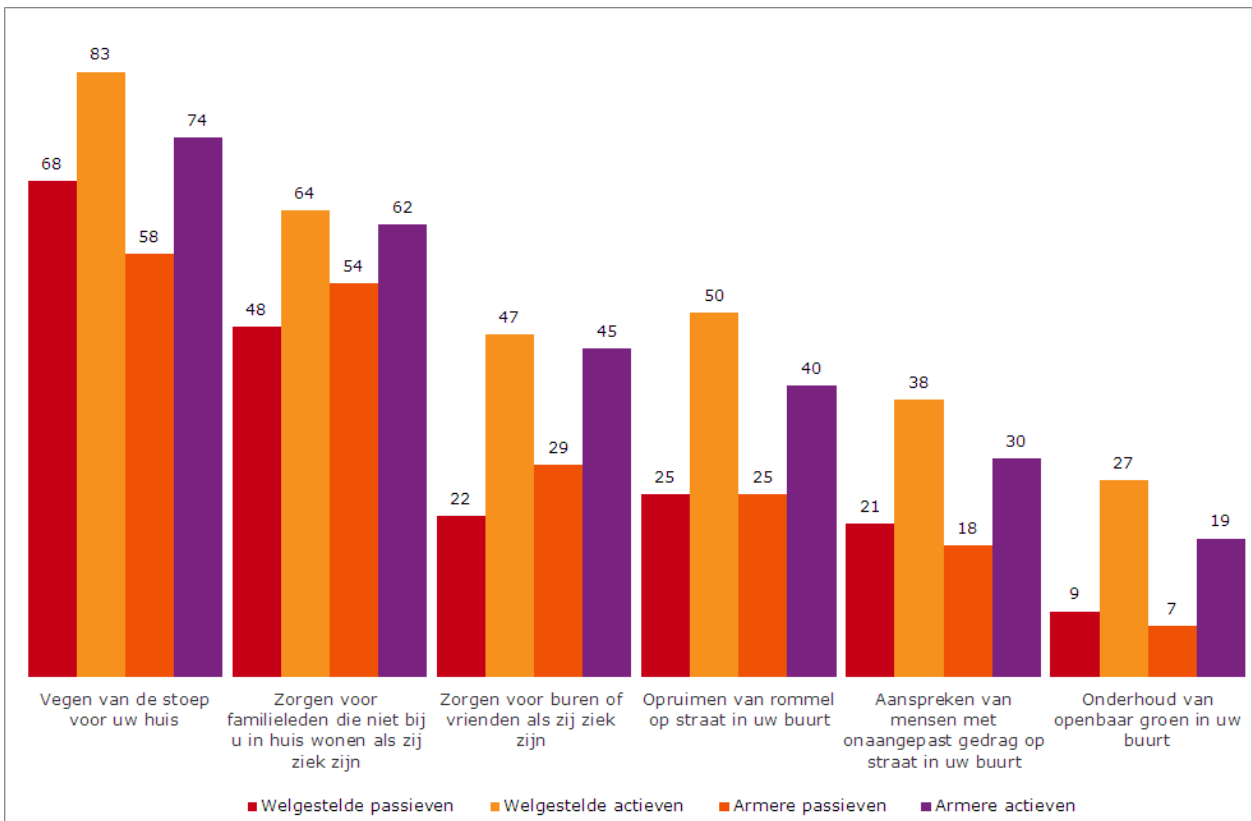
Bron: TNS NIPO 2013

Het minder goede nieuws is dat de potentie voor dit soort burgerparticipatie sterk verschilt per type Nederlander. Een andere domper is misschien dat Nederlanders sommige werkzaamheden helemaal niet als hun verantwoordelijkheid zien. In het opruimen van rommel op straat – dat er misschien door anderen is neergegooid – heeft de gemiddelde Nederlander geen zin. Ook maar heel weinig Nederlanders zijn bereid om hangjongeren te begeleiden of te corrigeren, hondenpoep van straat te ruimen, zelf de afvalbakken te legen, straatmeubilair te onderhouden of bekladde muren schoon te maken. Dit soort activiteiten ziet men vooral als een taak van de gemeente.

Dat niet iedereen alles in een buurt wil doen is duidelijk, en dat is ook niet nodig. Soms heb je maar een klein groepje initiatiefnemers nodig. Maar die moeten er dan wel zijn. Voor de ene burger betekent meedoen af en toe schoffelen in een buurttuin, een ander doet de boodschappen voor een oudere buurman of buurvrouw. Maar sommige mensen voelen zich niet geroepen om ook maar iets op te pakken. En soms wonen deze mensen samen in een wijk. Ze kennen elkaar niet en leven langs elkaar hen. De vraag is – wil de ‘doedemocratie’ een succes worden – waar hangt succesvolle burgerparticipatie eigenlijk vanaf? Wie komt wanneer in actie? Na uitvoerige statistische analyse op het onderzoeksmateriaal blijkt dat ‘meedoen’ vooral afhangt van twee zaken: 1) hoeveel contact hebben mensen al met elkaar in de buurt waar men woont en 2) in welke sociale welstandsklasse, een combinatie van opleidingsniveau en beroep, vallen de buurtbewoners? Als we weten wat de dominante welstandsklasse van buurtbewoners is én of er al onderling contact is, weten we tot op zeker hoogte waartoe men bereid is en hoe ze zijn te stimuleren. Als een wijk op beide dimensies laag scoort, hoeven we niet veel te verwachten van de burgerparticipatie.¹

¹ Dit komt ten dele overeen met bevindingen van Hurenkamp, Tonkens, & Duyvendak. Zij maken onderscheid naar gemeenschappen met veel en weinig intern contact en veel en weinig extern contact.

2 | In welke mate is men in welk segment bereid deze activiteit te doen of doet het al?

Bron: TNS NIPO 2013

Mensen in de hogere welstandsniveaus die veel contact in de buurt hebben – **de ‘welgestelde actieven’** – zijn het meest bereid voor elkaar of voor ‘zwakkeren’ in de buurt de handen uit de mouwen te steken. Ze willen meehelpen aan het openbaar groen, durven mensen met onaangepast gedrag op straat aan te spreken, onderhouden het straatmeubilair of de speeltoestellen. Zelfs bekladde muren wil men schoon maken. De ‘welgestelde actieven’ maken zo’n veertig procent van de Nederlandse bevolking uit. We hebben het vooral over gezinnen met kinderen, in de betere (koop-)huizen en met (zeer) hoge inkomens. Bijna iedereen heeft een auto, vaak zelfs twee. Men heeft hier meer vertrouwen in de politiek dan gemiddeld. Ze stemden in 2012 vooral op VVD of PvdA, maar ook D66 en GroenLinks zijn er populair. Niet alleen heeft men het beste voor met elkaar, men draagt ook het milieu, kunst en cultuur een warm hart toe. Het zijn mensen van diverse culturele achtergrond en vrouwen doen net zo goed mee als mannen, zij het dat het beheren van een buurtmuseum en buurtkamer (in Enschede bijvoorbeeld) eerder een project met veel vrouwen is en het werken aan verbeteren van de fysieke omgeving van de stad eerder mannen aantrekt. Zoals het Stadslab in Leiden dat ideeën ontwikkelt en uitwerkt voor het Singelpark.

Hier kan de lokale overheid de mensen verleiden. Dit zijn trouwens ook de wijken maar men de gang naar de subsidiepotjes goed weet te vinden. Als gemeente kun je hier prima een project starten voor de begeleiding van hangjongeren. Er is echter één maar: het zijn *niet* de buurten waar problemen als onaangepast gedrag, hangjongeren of bekladde muren het meest voorkomen. Het openbaar groen is er al goed onderhouden en men zegt er nauwelijks eenzame burens te hebben. Deze buurten kunnen prima dienen als voorbeeldbuurt voor de doe-democratie van Plasterk, maar hiermee zijn we er nog lang niet.

In wijken waar veel onderling contact is en men behoort tot de lagere welstandsklassen (de **‘armere actieven’**) is men ook tot veel bereid. Deze mensen willen best voor elkaar zorgen en de rommel op straat of in het plantsoen opruimen. Men is ook vrij goed in staat dat te doen: men kent elkaar en de banden zijn er vrij hecht. Maar er is niet veel animo voor activiteiten die buiten de directe levenssfeer liggen. Overheids- en politieke bemoeienis wordt er doorgaans gewantrouwd. Deze ‘armere actieven’ stemden in 2012 vaak niet of – als ze wel stemden – op PvdA, SP, CDA of PVV. Nu is de PVV er de meest populaire partij, gevolgd door de SP. De PvdA is in een jaar tweederde van haar aanhang kwijtgeraakt. We hebben het hier vooral over mensen van middelbare leeftijd en ouderen, zelden over jonge gezinnen. Men woont in een rijtjeshuis of (lagere) flat, relatief vaak in kleinere of middelgrote gemeenten. Veel mensen zijn gepensioneerd, arbeidsongeschikt of werkloos.

In dit soort wijken ontstaan de buurtactiviteiten van onderop. Als de overheid ze gaat vertellen wat ze moeten doen, zal de weerstand eerder toenemen. Dat voorzieningen *verdwijnen* valt er niet lekker. Deze burgers willen absoluut niet dat er wordt bezuinigd op de gezondheidszorg, sociale zekerheid en armoedebestrijding en dat is wel wat ze nu zien gebeuren.

De **‘welgestelde passieven’** willen nog net hun stoep aanvegen of voor hun ouders zorgen, al zeggen ze niet goed *in staat* te zijn om voor hun ouders te zorgen. Men heeft drukke (en goedbetaalde) banen en woont vaak ver weg van de ouders, veelal in de Randstad of de grotere steden. Ze zijn wat jonger dan gemiddeld, samenwonend of alleenstaand en vaak (nog) geen kinderen. In alle drukte en ambitie zijn ze opvallend weinig bereid iets te doen. Buurtproblemen of zorgbehoeften worden er niet heel sterk gevoeld. De overheid mag ervan uit gaan dat, als ze dan niet zelf de tijd hebben te participeren en voor elkaar of hun familie te zorgen, ze wel de middelen (geld en netwerken) hebben om het te regelen.

De grootste zorg ligt bij degenen die op beide dimensies laag scoren: weinig contact en lage welstand, de **‘armere passieven’**. Het betreft ongeveer een tiende van de bevolking. Slechts een derde veegt nu zijn eigen stoep aan, een kwart is hiertoe bereid. Ze willen wel zorgen voor hun hulpbehoevende ouders (en doen dat nu ook wel), maar op alle andere activiteiten scoren ze erg laag. Het zijn mensen uit de lagere beroepsgroepen die wonen op plekken waar men elkaar niet of nauwelijks kent, veelal in flats (hoog en laag), etagewoningen en rijtjeshuizen, vooral in middelgrote en grote steden. Opvallend vaak weet men niet of er eenzame mensen in de buurt wonen. Het gaat veel om alleenstaanden en oudere samenwonenden zonder kinderen. Men heeft meestal betaald werk, in driekwart van de gevallen op middelbaar beroepsniveau. De inkomens zijn er dan ook relatief laag. Juist hier doen zich veel problemen met zwerfvuil,

kapot straatmeubilair, bekladde muren, slecht onderhouden speelplaatsen, onaangepast gedrag in de buurt of hangjongeren voor. Ze stemmen vaak niet en maatschappelijk houden ze zich afzijdig. Als deze burgers nu wel zouden stemmen werd de PVV er met afstand de grootste partij.

One-size-fits all strategie werkt niet

Wat we uit de analyse leren is dat sociaaleconomische achtergronden van bewoners en de sociale cohesie in een buurt – tot op zekere hoogte – kunnen voorspellen of burgerinitiatief kans van slagen heeft. Een *one-size-fits all* strategie om inwoners te stimuleren om actief te zijn in de buurt zal niet werken. Neem bijvoorbeeld twee buurten in Alphen aan den Rijn: de Stromenbuurt versus de Planetenbuurt, misschien anderhalve kilometer van elkaar verwijderd. In beide buurten zijn de woningen redelijk opgeknapt, de inwoners hebben geen hoog inkomen, alleenstaanden zijn er wat oververtegenwoordigd, de buurten bevatten vooral huurwoningen, er staan flats en er is laagbouw. In de Stromenbuurt is een flink aantal bewoners als vrijwilliger actief betrokken bij het beheer van de openbare ruimte en er komen er steeds meer bij. In de Planetenbuurt wordt veel werk gestoken in het activeren van mensen, maar de successen blijven uit. De bewoners blijven zich afhankelijk opstellen en zonder de buurtopbouwwerker is de verwachting dat de activiteiten stilvallen.

Als dat het geval is – en men heeft er last van zwerfvuil, hangjongeren, kleine criminaliteit – is het niet verstandig dat de overheid zich terugtrekt. Er zal geen informele controle zijn, laat staan corrigerend gedrag. De gemeente zal er niet in slagen deze mensen gezamenlijk langere tijd wat te laten doen. Het is wel mogelijk er een picknick of feest te organiseren, maar een buurtwacht om de veiligheid te verbeteren zal er niet van de grond komen. Elkaar aanspreken op ongewenst gedrag is immers moeilijker dan een buurtpicknick bezoeken. Eenzame buurtbewoners vallen niet op, men kent ze immers niet of nauwelijks. Trekt de overheid zich hier verder terug dan kan de de buurt verder afglijden.

Ook dat zien we in de praktijk bevestigd. Veel woningcorporaties werken met buurtconciërges of huismeesters. Wie rommel op straat gooit kan rekenen op een waarschuwing van de huismeester. Zo knappen buurten zienderogen op. Is de huismeester een week weg, dan neemt de overlast weer toe, liggen er vuilniszakken waar ze niet horen en gaan hangjongeren hun gang. Wat als de buurtconciërge verdwijnt? In de ene buurt zullen bewoners het zelf oppakken, in een andere niet. Het eerste contact over de rotzooi wordt niet gelegd: de mensen kennen elkaar niet en trekken zich niks van elkaar aan. In de Alphense Planetenbuurt zal het lastiger zijn de verantwoordelijkheid bij de buurt te laten dan in de Stromenbuurt.

Wat kunnen gemeenten meer doen? De gemeente Lansingerland beleeft dit jaar het 'Jaar van de Participatie', maar zonder extra geld was er niet veel mogelijk. De gemeente probeerde daarom vooraf beter te kijken hoe de buurt aangesproken kon worden. In buurten met veel hoog opgeleiden werkt het invliegen van de burgemeester *niet*, pas als een externe professional de bewoners aanspreekt op hun eigen capaciteiten slaat het aan. Terwijl in een buurt met meer laagopgeleiden de aanwezigheid van de burgemeester juist extra indruk maakt en mensen stimuleert om zelf ook iets te doen in de wijk. Het werkte.

Experimenten met wijkbudgetten – bijvoorbeeld in de wijken Zwolle Zuid en Assendorp in 2005 – waarbij bewoners zelf beslissen welke initiatieven ze betalen uit de gemeentelijke geldpot, tonen eenzelfde beeld. In de ene buurt loopt het goed en neemt het aantal bewoners dat actief betrokken raakt toe, in de andere buurt niet. Uit een evaluatie bleek dat bewoners in Assendorp ontvankelijker waren voor het experiment dan die in Zwolle-Zuid. Conclusie: de gemeente moet verschillende wijken verschillend behandelen en ook letten op de al aanwezige onderlinge verbanden en organisatiegraad.

Dorpsoverleg neemt zelf verpleegkundigen aan

Schrijnender nog kan het worden als het gaat om zorg voor ouderen. Enerzijds wil het kabinet dat ouderen langer thuis blijven wonen en snijdt ze fors in het aantal plaatsen in verzorgings- en verpleeghuizen. Anderzijds krijgen gemeenten beduidend minder geld voor huishoudelijke hulp, begeleiding en verzorging

van hulpbehoevenden. Gemeenten zullen de hulp eerst bij de familie of buurtgenoten neerleggen. De meeste Nederlanders zijn bereid deze zorg te geven aan hun ouders. Maar veel minder aan hulpbehoevende buren of vrienden en dat weer het minst in de buurt met 'armere passieven'.

Dat het wel kan – als de buurt maar de juiste samenstelling heeft en er organisatievermogen is – zien we in het Brabantse Elsendorp. Hier verlenen bewoners samen met professionals zorg aan ouderen. Het dorpsoverleg Elsendorp heeft hiervoor zelf verpleegkundigen aangenomen. De verpleegkundigen wonen gewoon in het dorp. Daardoor krijgen de ouderen hulp van een bekende uit de buurt. Dat kan alleen omdat de mensen elkaar kennen en de bewoners gewend zijn om zelf activiteiten te ondernemen. In een anonieme hoogbouwbuurt in pakweg Zoetermeer of Amsterdam-Noord, waar de mensen veel minder contact hebben met elkaar, zal zo'n initiatief niet slagen.

Waar problemen het grootst zijn, weet men vaak niet wat op hen afkomt

Er vindt in Nederland een omslag plaats die zijn weerga niet kent. De doorsnee burger heeft er nog nauwelijks benul van. Dat er voor vele miljarden moet worden bezuinigd is bekend. En dat de overheid - onder druk van die bezuinigingen - bezig is met een terugtrekkende beweging en rekent op de zelfredzaamheid van burgers doet ondertussen ook een belletje rinkelen. Maar wat dit concreet betekent? In het onderzoek vroegen we Nederlanders of men op de hoogte is van het voornemen van de overheid om burgers meer zelf te laten doen. Iets meer dan de helft zegt dat te weten. Maar als we vervolgens vragen of men ook kan zeggen waar het concreet over gaat, moet nog eens de helft het antwoord schuldig blijven. Een kwart van de bevolking weet dus *echt* wat er op ze af komt. (Al zal het bewustzijn na Prinsjesdag toe zijn genomen, het onderzoek vond een week voor Prinsjesdag plaats).

Vooraf degenen die er nu al concreet mee te maken hebben zien de bui hangen: werknemers van sociale werkplaatsen die op zoek moeten naar een 'echte' baan. Klanten en medewerkers van thuiszorgorganisaties die veel werknemers ontslaan. Ouderen die langer thuis moeten blijven wonen en voor hulp een beroep moeten doen op hun kinderen. Deze (volwassen) kinderen. Mensen die hun baan verliezen en zich via de slecht functionerende UWV-website werk.nl naar nieuw werk moeten ploeteren. En verder zijn het vooral de professionals bij de ministeries, de gemeenten, zorg- en uitvoeringsorganisaties die zich het hoofd breken over hoe ze een en ander vorm moeten geven. Nederlanders in de hogere welstandsklassen zijn beter op de hoogte van wat er op ze afkomt en vinden het prima. Het merendeel van de lager opgeleide Nederlanders zegt het echter niets. Hier is maar een vijfde op de hoogte van wat die 'burgerkracht' concreet voor ze gaat betekenen. Terwijl het beroep op de zelfredzaamheid bij deze groep het sterkst zal zijn: de problemen zijn er het grootst zijn en er zijn weinig alternatieven.

Resumerend. Uitgaan van eigen initiatief is een goede zaak, de 'participatiesamenleving' kan en zal veel 'burgerkracht' losmaken. Veel mensen hebben veel mogelijkheden voor eigen initiatief en willen dat ook. Maar we zoeken steeds meer onze eigen vrienden uit, 'ons soort mensen', waar mee te praten valt. Of niet. En in die buurten waar het stilvalt kan de overheid zich beter niet terugtrekken.

Plannen van regering 'burgers moeten meer zelf doen' TNS NIPO, sept. 2013 ²	Welgestelde passieven	Welgestelde actieven	Armere passieven	Armere actieven	Allen
	%	%	%	%	%
Een van de voornemens van deze regering is dat burgers en ondernemers zelf meer gaan doen, en de overheid minder. De regering gaat ervan uit dat burgers en ondernemers meer kunnen doen dan ze nu doen. Wist u dat?					
Ja	51	65+	39-	48-	54
Nee	46	49-	35+	61+	46

Kunt u onderwerpen noemen waarop de overheid minder wil doen, maar meer aan burgers en ondernemers wil overlaten? (basis: allen)					
Ja	24	31+	22	22-	26
Nee	76	69-	78	78-	74
Wat vindt u van het voornemen van de regering om minder te doen en meer over te laten aan burgers en ondernemers?					
Goed (zeer goed + tamelijk goed)	32	49+	22-	34-	39
Slecht (niet zo goed + zeer slecht)	50	40-	46	46	44
Weet niet	18	11-	32+	20	17

18 september 2013

Peter Kanne en Job van den Berg zijn onderzoeksadviseurs bij TNS NIPO
Hein Albeda is zelfstandig adviseur, gespecialiseerd in burgerparticipatie

² Veldwerkperiode: 9 t/m 12 september 2013

ONDERZOEKSVERANTWOORDING TNS NIPO

Onderzoek september 2013

Onderzoeknummer: D0542.

Onderzoeksmethode: TNS NIPObase CAWI.

Aantal respondenten: 990 Nederlanders (18+).

De steekproef is getrokken op basis van de ideaalcijfers voor geslacht, leeftijd, opleiding, gezinsgrootte, regio, sociale klasse en politiek stemgedrag bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 12 september 2012. De resultaten zijn hier ook op herwogen.

Veldwerkperiode: 9 t/m 12 september 2013

Onderzoek november 2012

Onderzoeknummer: G2036.

Onderzoeksmethode: TNS NIPObase CAWI.

Aantal respondenten: 852 Nederlanders (18+).

In november 2012 vond een onderzoek onder 852 personen plaats. Het betrof Nederlanders 18+, representatief op de variabelen: geslacht, leeftijd, opleiding, gezinsgrootte, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen 2012.

Veldwerkperiode: 6 t/m 11 november 2012.

Verklaringsmodel burgerparticipatie

Het model dat TNS NIPO gebruikt om te verklaren welke activiteiten in welke buurten worden gedaan, is als volgt geconstrueerd.

Door middel van een AID-analyse op het onderzoek uit 2012 is allereerst op zoek gegaan naar variabelen die de bereidheid om verschillende activiteiten in de buurt te ondernemen het beste kunnen verklaren. (Dit is herhaald op het onderzoeksmateriaal uit september 2012.)

Onderzocht is: welke kenmerken voorspellen in de sterkste mate de mate waarin burgers bereid zijn om te participeren in de buurt? 'Bereidheid voor participatie in de buurt' is gemeten door de gemiddelde waarde te nemen op tien activiteiten waarbij respondenten hun bereidheid om actief deel te nemen op de volgende schaal moesten aangeven:

- Zeker niet bereid
- Misschien wel bereid
- Zeker wel bereid
- Doe ik nu al

En dit deden ze voor de volgende activiteiten:

- Opruimen van rommel op straat
- Zorgen voor mijn burens of vrienden
- Aanspreken van mensen met onaangepast gedrag
- Zorg voor hulpbehoevende of eenzame mensen
- Onderhoud van openbaar groen
- Handhaven van parkeerproblemen
- Begeleiden en corrigeren van hangjongeren
- Legen van afvalbakken
- Onderhoud van straatmeubilair
- Zorgen voor familieleden (bijvoorbeeld ouders) die niet bij u in huis wonen als zij ziek zijn
- Zorgen voor burens of vrienden (die niet bij u in huis wonen) als zij ziek zijn

Uit de AID-analyse bleek dat de twee variabelen *Welstandsklasse* (opleiding en inkomen) en *Contact in de buurt* (veel-geen contact met burens) de sterkste correlatie met de doelvariabele hadden. Deze twee variabelen verklaren in de sterkste mate de bereidheid om in wel/niet te participeren in de buurt.

Nu we weten dat *Welstandsklasse* en *Contact in de buurt* goede voorspellers zijn voor burgerparticipatie is voor elk van de activiteiten (zie boven) apart een correlatie berekend. Oftewel, wat is (de sterkte) van het verband tussen *Sociale klasse* en *Contact in de buurt* op de tien afzonderlijke activiteiten? En, wat is de correlatie tussen *contact in de buurt* op de bereidheid om rommel op te ruimen of parkeerproblemen te handhaven?

Vervolgens zijn de correlatiewaarden van *Contact in de buurt* (onafhankelijke variabele) op bereidheid om actief in te zetten voor de elf verschillende activiteiten (afhankelijke variabele) apart geplot op de X-as. De correlatiewaarden maar dan met *sociale klasse* als onafhankelijke variabele zijn op de Y-as geplot. De twee waarden vormen tezamen een punt in de matrix. Hiermee zijn de vier kwadranten aangemaakt.

Daarna zijn met behulp van het onderzoek uit 2013 de posities in het model opnieuw bepaald door ook te kijken naar de scores per segment (aangezien sommige activiteiten in meerdere segmenten hoog scoren, in de figuur in dit rapport zijn zij handmatig geplaatst). Tot slot hebben we een reeks achtergrondkenmerken uitgesplitst naar de vier kwadranten. We hebben gekeken of er significante verschillen zijn tussen de kwadranten.